

XXII з'езд Комуністычнай партыі Беларусі

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЕДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ і ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 5 (1072)

Субота, 28 студзеня 1956 года

Цана 40 кап.

Пленум ЦК КП Беларусі

27 студзеня 1956 года адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі, выбранага XXII з'ездам КП Беларусі. Пленум выбраў бюро ЦК КПБ у саставе наступных таварышаў:

Члены бюро ЦК КПБ:

Патолічаў Н. С., Мазураў К. Т., Казлоў В. І., Аўхімовіч Н. Я., Цімашэнка С. К., Гарбуноў Ц. С., Абрасімаў П. А., Кісялёў Ц. Я., Клімаў І. Ф., Баскакаў М. І., Макараў І. Н.

Кандыдаты ў члены бюро ЦК КПБ:

Аксёнаў А. Н., Сургануў Ф. А.

Пленум выбраў першым сакратаром ЦК КП Беларусі тав. Патолічава Н. С., другім сакратаром ЦК КП Беларусі тав. Аўхімовіча Н. Я., сакратарамі ЦК КП Беларусі тт. Гарбунова Ц. С., Абрасімава П. А., Кісялёва Ц. Я.

У Рэвізійнай камісіі КП Беларусі

27 студзеня 1956 года адбылося пасяджэнне Рэвізійнай камісіі КП Беларусі. Старшынёю Рэвізійнай камісіі выбраны тав. Седых В. Я.

ДЗЁННІК З'ЕЗДУ

24 студзеня ў Мінску, у акруговым доме афіцэраў імя К. Е. Варашылава, адкрыўся XXII з'езд Комуністычнай партыі Беларусі.

На даручэнне Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі з'езд адкрыў першы сакратар ЦК КП Беларусі тав. Н. С. Патолічаў. З'езд аднаголасна выбірае прэзідыум, рэдакцыйную камісію і кандацыйную камісію XXII з'езду КП Беларусі.

З ваякім натхненнем дэлегаты з'езду выбіраюць у ганаровы прэзідыум XXII з'езду Комуністычнай партыі Беларусі прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Дэлегаты аднаголасна падтрымліваюць наступны парадак дня XXII з'езду КП Беларусі:

1. Справаздача Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі.
2. Справаздача Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.
3. Абмеркаванне праекта ЦК КПСС «Дырэктывы XX з'езду КПСС па шостаму пяцігадовому плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады».
4. Выбары Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі.
5. Выбары Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.
6. Выбары дэлегатаў на XX з'езд Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Слова для справядлівага даклада Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі прадэкаляваў першаму сакратару ЦК КПБ тав. Патолічаву Н. С. Дэлегаты з'езду з вялікай увагай выслушалі справядлівы даклад Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі.

З'езд таксама заслухаў справядлівы даклад Рэвізійнай камісіі КП Беларусі—завядучы старшыня Рэвізійнай камісіі КП Беларусі тав. Седых В. Я.

Затім з'езд пераходзіць да абмеркавання справядлівага даклада Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі і Рэвізійнай камісіі КП Беларусі.

У спрэчках выступілі сакратар Мінскага абкома КПБ Ф. А. Сургануў, сакратар Барысбелага гаркома КПБ П. І. Зінін, сакратар Гомельскага абкома КПБ Д. Ф. Філіпчук, старшыня Белпромсавета М. М. Жукоўскі.

На ранішнім пасяджэнні 25 студзеня ў спрэчках на справядлівым дакладзе ЦК КП Беларусі і Рэвізійнай камісіі КПБ выступілі тт. Працаў Ф. З. — сакратар Слуцкага райкома партыі, Смірнов Т. Е. — старшыня калгаса імя Б. А. Лобанскага раёна, Якуб Колас — народны паэт БССР, Машураў П. М. — першы сакратар Брэсцкага абкома партыі, Сікорскі С. І. — першы сакратар Магілёўскага абкома партыі, Баранаў Ф. А. — першы сакратар Гродзенскага абкома партыі, Клімаў І. Ф. — першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, Варашэнка С. І. — сакратар Мінскага гаркома партыі, Машанавоў О. Я. — старшыня калгаса імя Жданова Рагачоўскага раёна.

На вярнішнім пасяджэнні працягваліся спрэчкі на справядлівым дакладзе ЦК КП Беларусі і Рэвізійнай камісіі КПБ. У спрэчках выступілі тт. Цімашэнка С. К. — дырэктар Східзельскага пудоўнага камбіната, Мухомов В. Ф. — прэзідэнт Акадэміі навук БССР, Прытыцкі С. О. — першы сакратар Маладзечанскага абкома партыі, Кароль В. А. — старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах будаўніцтва і архітэктуры, Ігнаценка І. А. — сакратар Мухавіцкага райкома партыі, Гарбуноў Ц. С. — сакратар ЦК КП Беларусі, Ільінінскі М. К. — сакратар Івацэўскага райкома партыі, Коціш Г. І. — начальнік упраўлення Беларускай чыгуны, Насіон С. С. — міністр сельскай гаспадаркі БССР.

Затім слова для даклада атрымлівае старшыня Кандацыйнай камісіі з'езду тав. Лабанюк У. Е.

На XXII з'езд Кампартыі Беларусі выбраны 830 дэлегатаў з правам рашаючага голасу і 79 дэлегатаў з правам зарадкавага голасу.

За перыяд з XXI на XXII з'езд Комуністычнай партыі Беларусі колькасць камуністаў у партарганізацыі рэспублікі значна павялічылася.

Пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС праведзена значная работа па ўмацаванні партыйных арганізацый калгасаў, МТС і саўгасаў рэспублікі. За перыяд паміж XXI і XXII з'ездамі ў калгасах створана 1.421 партыйная партыйная арганізацыя. Павялічылася колькасць партыйных арганізацый і камуністаў у прамысловасці, на транспарце і ў будаўніцтве.

На ранішнім пасяджэнні 26 студзеня працягваліся спрэчкі па справядлівым дакладзе Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі і Рэвізійнай камісіі КПБ. У спрэчках выступілі тт. Тарасаў А. М. — дырэктар Мінскага трактарнага заводу, Калінін П. З. — міністр саўгасаў БССР, Аўхімовіч Н. Я. — сакратар ЦК КП Беларусі, Броўка П. У. — старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, Аксёнаў А. Н. — сакратар ЦК ЛКСМБ, Жаленяковіч П. А. — сакратар Любчанскага райкома партыі, Белыні І. А. — старшыня Рэспубліканскага Савета прафсаюзаў, Маршал Савецкага Саюза Цімашэнка С. К. — камандуючы Беларускай Ваеннай Акрутай.

Усяго ў спрэчках на справядлівым дакладзе ЦК КПБ і Рэвізійнай камісіі выступіла 30 чалавек.

З заключным словам выступіў першы сакратар ЦК КПБ тав. Патолічаў Н. С.

— Справаздача Цэнтральнага Камітэта КПБ, — гаворыць тав. Патолічаў, — шырока і крытычна абмеркавана на з'ездзе.

Таварышы! Мы знаходзімся перад вялікай гістарычнай падзеяй у жыцці нашай Радзімы — напярэдні XX з'езд Комуністычнай партыі Савецкага Саюза. XX з'езд КПСС зацвердзіць новы грандыёзны план развіцця нашай краіны — шосты пяцігадовы план. Беларусь разам з усяй краінай зробіць за гэтыя пяцігоддзі новы вялікі крок уперёд. І беларуская партыйная арганізацыя, моцна спаяная і згуртаваная вакол ЦК КПСС, цалкам гатова да ўпору барацьбы за паспяховае ажыццяўленне новых задач.

— Усе камуністы і комсамольцы, усе працоўныя Савецкай Беларусі, — гаворыць у заключным тав. Патолічаў, — яшчэ цвёрда згуртуем свае рады вакол нашага Ленінскага Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і па яго кіраўніцтвам упэўнена пойдзём уперёд, да новых перамоў будаўніцтва камунізму.

З'езд прызнаў палітычную лінію Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі за справядлівы перыяд правільнай і практычнай работу здаравыяч.

На вярнішнім пасяджэнні працягваліся спрэчкі на справядлівым дакладзе ЦК КП Беларусі і Рэвізійнай камісіі КПБ. У спрэчках выступілі тт. Цімашэнка С. К. — дырэктар Східзельскага пудоўнага камбіната, Мухомов В. Ф. — прэзідэнт Акадэміі навук БССР, Прытыцкі С. О. — першы сакратар Маладзечанскага абкома партыі, Кароль В. А. — старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах будаўніцтва і архітэктуры, Ігнаценка І. А. — сакратар Мухавіцкага райкома партыі, Гарбуноў Ц. С. — сакратар ЦК КП Беларусі, Ільінінскі М. К. — сакратар Івацэўскага райкома партыі, Коціш Г. І. — начальнік упраўлення Беларускай чыгуны, Насіон С. С. — міністр сельскай гаспадаркі БССР.

Затім слова для даклада атрымлівае старшыня Кандацыйнай камісіі з'езду тав. Лабанюк У. Е.

На XXII з'езд Кампартыі Беларусі выбраны 830 дэлегатаў з правам рашаючага голасу і 79 дэлегатаў з правам зарадкавага голасу.

У зале пасяджэнняў з'езду.

На вярнішнім пасяджэнні 26 студзеня з'езд распачаў абмеркаванне праекта ЦК КПСС «Дырэктывы XX з'езду КПСС па шостаму пяцігадовому плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады». З дакладам выступіў Старшыня Савета Міністраў БССР тав. Мазураў К. Т.

У спрэчках выступілі тт. Міцкевіч В. Ф. — старшыня выканкома Мінскага абласнога Савета дэлегатаў працоўных, Намеснік В. Г. — намеснік старшыні Савета Міністраў БССР, Луцініч І. С. — віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук БССР, Сямінін Г. В. — міністр машынабудавання і нафты прамысловасці БССР, Малин С. Н. — намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР.

На ранішнім пасяджэнні 27 студзеня працягваліся абмеркаванні праекта ЦК КПСС «Дырэктывы XX з'езду КПСС па шостаму пяцігадовому плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1956—1960 гады». У спрэчках выступілі тт. Ісідараў В. В. — міністр прамысловасці будаўнічых матэрыялаў, Мамульскі Р. Н. — старшыня выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэлегатаў працоўных, Ільшын І. М. — міністр асветы БССР, Ісараў І. А. — міністр аховы здароўя БССР, Вінакураў Ф. П. — міністр меліярацыі БССР.

Усяго ў спрэчках на гэтым пытанні выступіла 10 чалавек.

Затім з'езд перайшоў да выбараў Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі і Рэвізійнай камісіі КПБ, а таксама дэлегатаў на XX з'езд Комуністычнай партыі Савецкага Саюза.

На вярнішнім пасяджэнні з'езд заслухаў наведвальнае аб'явілае выбараў Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі Беларусі, Рэвізійнай камісіі КПБ і дэлегатаў на XX з'езд Комуністычнай партыі Савецкага Саюза. Членамі Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі выбраны 127 чалавек і кандыдатамі ў члены ЦК КПБ 75 чалавек. Рэвізійная камісія выбрана ў складзе 37 чалавек. Выбраны дэлегаты на XX з'езд КПСС.

Бурнымі, працяглымі апладэскамі сустракаюць дэлегаты з'езду наведвальнае аб'явілае выбраны дэлегатамі XX з'езду КПСС членаў Прэзідыума ЦК КПСС.

Старшынявылучы на вярнішнім пасяджэнні тав. Казлоў В. І. з'яўтаецца да дэлегатаў з яркай прамовай.

Дэлегаты з'езду з вялікім удыхам спяваюць партыйны гімн «Інтэрнацыянал».

Раздаюцца воклічы ў гонар вялікай Комуністычнай партыі Савецкага Саюза і Цэнтральнага Камітэта. Дэлегаты з'езду наладжваюць бурную авіяцыю ў гонар Ленінскага Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Прамова тав. К. М. Міцкевіча (Якуба Коласа)

Таварышы! Сваё выступленне я хачу прысвяціць аднаму, на мой погляд, вельмі пажнаму пытанню, а імяна — пытанню ачыткі нашай зямлі ад каменя.

З поўвека таму назад народны паэт Беларусі Янка Купала пісаў у сваіх ранніх творах:

«Горы ды каменне,
Вузкія палоскі —
Гэта наша поле,
Поле нашай вёскі».

Вузкія палоскі зніклі, заліліся ў шырокія, прасторныя калгасныя палі. «Горы», як называў Купала высокія і прыгожыя ўзгоркі Міншчыны, засталіся, і мы часта любімся ім, бо яны ўпрыгожваюць наш беларускі пейзаж. На жаль, засталіся і камяні, якія часта праявіліся сцягне-беларусы ў мінулае і якія сёння праявіліся калянікі. А камяні гэтых дужа многа, праз меру многа, таварышы.

Паводле даных геалагічнага інстытута Акадэміі навук БССР, вялікая частка тэрыторыі рэспублікі засмечана каменнямі рознай велічыні і роўнага паходжання. Найбольшая плошча камяністых зямлі знаходзіцца ў поўначна-заходняй палове тэрыторыі БССР, адмежаванай лініяй Лёва — Багушэўск — Крушкі — Берзіно — Чырвоная Слабада — Івацэвічы —

метр каменя, а такая плата не пад сілу не дужа багатым калгасам раёна.

У раёне многа балот. Калі-б іх асушыць і асвоіць, то на іх можна было-б перамісціць рад калгасаў, а выдаленыя камяністыя зямлі запустэць пад лес: лес добра расце на пясчаным камяністым грунце.

Калі прыняць пад увагу, што тэрыторыя БССР у большай сваёй частцы засмечана, завалена каменнямі, то як можна гаварыць аб высокіх ураджахах? Як можна планаваль навіліччэ сельскагаспадарчай прадукцыі, гаварыць аб змененні структуры сельбы? Усе гэтыя заданы вырашаюцца тады, калі на дапамогу калгаснікам-хлебаробам прыходзіць высокая агратэхніка. Выкарыстаць-жа яе эфектыўна можна толькі на ачышчанай ад каменя і рознай заваі зямлі, а на такой, як б'еся салянка, агратэхніка мала чаму дапаможа.

Нават неважкі, з кулак камень займае на засеяным аб'екце поўны тэраметр, на якім магло-б вырасці сама меней дзесяць сціблін аб'явіны, а такіх камяніну, не лічычы вялікіх, набярэцца на адзін дзесяцік міліёнаў. Не ачышчаную ад каменя, асабліва ад валуноў, зямлю можна ў некалькіх ступенях разглядаць, як цаліную зямлю. Такім чынам, перад намі паўстае важная і неадкладная задача: ачысціць нашы калгасныя палі ад каменя, ад валуноў.

Задача гэта не лёгкая, але і не такая складаная, каб не дужа цяжка было вырашыць, асабліва ў наш час, калі на дапамогу чалавеку прыйшла багатая тэхніка, створаная рукамі савецкіх людзей. Калі-б на нашых палях ляжалі не камяні, а золата, дык хіба даляка-б яго на палях да гэтага часу? Праўда, камень не золата, але і ён мае сваю цану і немацу. Гэта могуць засведчыць у першую чаргу нашы

Дэлегаты з'езду: прэзідэнт Акадэміі навук БССР В. Кур'яў, п'яты П. Броўка, народны паэт Я. Колас, народны артыст СССР А. Ільінін і пісьменнік І. Шамякін.

Перавага. Найбольшае распаўсюджанне валуноў на адзін гектар дасягае 180 кубаметраў.

Такія раёны, як Халопеніцкі, Бягомльскі, Смаргонскі, Ашмянскі і многія іншыя, настолькі завалены каменнямі, што апрацоўваць зямлю можна толькі коннымі плугамі, ды і то не ўсюды.

Аб жонкім з гэтых раёнаў можна было-б сказаць імят пікавага. Возьмем, напрыклад, Бягомльскі раён. Як мне вядома з афіцыйнай даведкі, у Бягомльскім раёне на палях і на дугах ляжыць столькі каменя, што раён мог-бы забяспечыць патрэбы будаўніцтва ў г. Мінску на пяць гадоў, але ніхто не вывозіць камяніну будаўнічых матэрыялаў німа чыгуны. Пракладзены ў гэтыя вайны вузкаялейка Смялічычы — Бягомль разабрава нейкім мудрым саляманам. Але траба было-б захаваць ды прадужыць і ў іншых раёнах, багатых каменнем. Замячальна імі ворнай зямлі ў раёне складае 80 кубічных метраў на адзін гектар, а ў сярэднім на раён — 60 кубічных метраў на гектар, што дае не меней 5 мільянаў кубічных метраў на раён. У калгасах «Нарэцкая Комуна», «Шлях да камунізму», «Маяк рэвалюцыі» на 1 гектар зямлі прыпадае да 150 кубічных метраў каменя, а частка палёў ад іх вядзецца марудна з-за адсутнасці спецыяльнай тэхнікі. За апошнія два гады ачышчана 4.077 гектараў па ўсім раёне. Ачыстка палёў, як правіла, павінна вестца сіламі МТС, але МТС барз з калгаса на 7 рублёў за куб-

будуўнічых арганізацыя. У палоні за мізэрнай эканоміяй, ды і то піламі на вядзе пісанай, нашы будаўнічыя заводы камені для сваіх будаўнічых патрэб з Украіны. Так, напрыклад, за 1955 год з-пад Канатопа Чарнігаўскай вобласці было вывезена 100 тысяч кубаметраў каменя. На 1956 год плануецца завоз 110 тысяч кубаметраў з раёна Беларавічы і з Жыткавіцкай вобласці 130 тысяч кубаметраў каменя. І гэта ў той час, калі мы не ведаем, як пазбавіцца ад свайго ўласнага каменя. Не ведаем, колькі плошчы нашы будаўнічыя пагубы і дэстаўку аднаго кубаметра каменя з-пад Канатопа і з Жыткавіцкай вобласці, але ўсё гэтага аперыцца з прывозам каменя з Украіны нагадае, скажыце для прыкладу, паездку на чыгуны з Брэста ў Мінск праз Одаву або Кіеву. Чаму-б будаўнічым арганізацыям не патурбавацца, не падумаць, як пярэцывіць і як даставіць на месца будоўлі свой, беларускі камень? Чаму не спалучыць свае будаўнічыя патрэбы з нарыхтоўкай і дэстаўкай каменя са сваіх беларускіх палёў? Нахай-б нашы будаўнічы і нарыхтоўчыкі будматэрыялаў наведзіліся ў раён возера Нарач ды паглядзелі, колькі мільянонаў валуноў ляжыць, нібы стаць славой, каля дарогі над Нараччу. Вядзь, ішчы нашы дзедзі саматугам паскоцівалі іх з палёў. Гэтыя валуны такія вялікія, што іх траба рабіваць тым ці іншым спосабам на авалкі, каб пагубіць на транспарт. Даўней, ішчы да рэвалюцыі, так і рабілі. Былі на Беларусі, пераважна на Віцебшчыне, такія спецыялісты-

Таварышы! Увясце сабе, што мы ачысцілі нашы палі ад каменя, ад ішчытоўных валуноў. Што-ж меі-б мы ў выніку гэтай вялікай, вяршыняй і дужа патрабнай працы? Мы навіліччэ-б ураджаішчылі засмечаныя камяністымі палёў сама меней працэнтаў на 50. У нас быў-бы створан велічыны фонд будаўнічых матэрыялаў — для праектаў дарог, для брукавання вуліц у гарадах і вёсках, да гэта-ж камяні можна нарыхціць брукчаты. Камень — дасканалы матэрыял для будавання скацінчых дзярвоў і розных лямпажынаў для жылыя і складоў для сельскагаспадарчых патрэб. А будыны, узведзеныя з каменя, ветчы, прыкладна і не паддаюцца пажарам. Апроч усяго, мы далі-б хоць неважкі перадашчы нашым многачлаўным асяям. Усе справа ў тым, каб добра і разумна арганізаваць работу па ачыстцы палёў ад каменя ды вестці іх у такія пункты, адкуль было-б зручна прывозіць іх туды, дзе яны патрэбны для тых ці іншых мэт. Да гэтай работы павінны быць прыгугнуты і неабоўны інстытуты Акадэміі навук БССР і перш за ўсё інстытут механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі, архітэктурна-будаўнічы сектар і іншыя. Пакуль нашы палі не будуць ачышчаны ад каменя, мы не будзем павядачы называць іх культурнымі палямі.

Давайце-ж, таварышы, прадумаем, абмяркуем гэтае пытанне ўсебакова і ў добры час пачнем работу!

Прамова тав. П. У. Броўкі

Старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР

Савецкія літаратары, якія ўвесь час жывуць думай і справай свайго народа, бачыць сабе на перадавых ланцях усянароднай барацьбы за здзяйсненне велічыннага планаў нашай Комуністычнай партыі. Мне хочацца сказаць вам, таварышы дэлегаты, што паміж XXI і XXII з'ездамі Комуністычнай партыі Беларусі жыццё літаратуры і мастацтва нашай рэспублікі было азначана выдатнымі падзеямі, а таксама пра тое, што за гэты час пісьменніцкая Беларусь меі шчыны поспехі.

За гэтыя гады адбыўся наш III з'езд, на якім мы падрабілі гаварыць аб задачах беларускіх пісьменнікаў, і II Усеазаўны з'езд савецкіх пісьменнікаў, на якім усеазаўна абмеркавана пытанне аб далейшых шляхах развіцця савецкай літаратуры.

XXII з'ездам КПБ, у беларускай савецкай літаратуры з'явіўся рад цікавых твораў і галоўным чынам у галіне прозы. Нашымі першымі напісанымі наміла цікавыя першыя, прывесчаныя сённяшнім гераічным дзямі. Прыкметна ажылілі сваю дзейнасць беларускія драматыргі.

Але, таварышы, калі паглядзім на тое, якім імятраваным, поўнакрэпным жыццём жыў наш народ, калі ўдумаем уя вялічыннай радзі праякты Дырэктыў XX з'езду КПСС і з іх вышлі глыбінні на тое неабходнае поле дзейнасці, якое ляжыць перад савецкімі людзьмі, дык вельмі выраза ўстаюць беларускія заданы перад усімі намі, якія наўстаюць і перад усяй савецкай літаратурай і перад беларускай у прыватнасці.

Мы маем рад удавых твораў, але яны не паказваюць усяго таго велічыннага жыцця, якім жыў наш працавіты беларускі народ. Дзе спраўдзілі раманы аб тым, як нашы савецкія людзі непанавалы ўзнаві прамысловую Беларусь, дзе раманы альбо апавесце аб дасціпных нашых народах ў сельскай гаспадарцы, хоць-бы аб тым, як вырасілі майстры ўраджаю, дзе творы аб нашых трыцятніцкіх чыгуны, многія і якіх паказваюць прыклады гераічнай працы ў вёсках? З'явіліся новыя п'есы, але дзе тым п'есам, якія-б прайшлі па ўсіх савецкіх надмоствах Савецкага Саюза, надобна пекатарым нашым дзямі п'есам, і якія-б прайшлі расказаў, як сёння пад кіраўніцтвам мудрай Комуністычнай партыі будзе сваё новае жыццё наш беларускі народ? Няма та неабходных сцэнарыяў для кіно, лібрэта для опер, аляважовых п'ес для самадзейных калектываў, добрых твораў для п'есы. Праўда, у гэтым вянаты не толькі Савез пісьменнікаў, але і Міністэства культуры і Савез кампазітараў БССР.

Давайце-ж, таварышы, запэўніць вас, што пісьменніцкі Савецкі Беларусі прыкладуць усе свае сілы, каб у гэты гістарычны, вядучы час новага магутаства ўдзельна нашай краіны стварыць такія творы, якія-б па-спраўдзіму і высокамастацтва адлюстравалі-б усе велічыннае жыццё нашага гераічнага, працоўнага народа!

За два гады, якія прайшлі паміж XXI і

Фото В. Лупейкі. (Фотажурнік БЕЛТА).

Новыя кнігі

Радавыя вялікай бітвы

Крэўваўшчыкі пачы 1943 года лінію фронту перасялі ў савецкіх самалёт. Ён трымаў курс на базу партызанскай брыгады П. Г. Лаціцкага, вядомага тады на звадох Інфармабюро пад імем Даяці Коці.

Сярод дэсанцістаў, якія перадалі перадачы павятрам шлях ад Масквы да лясцоў Барысаўшчыны, каб прымаць узвед у барацьбе беларускіх партызан супраць фашысцкіх акупантаў, быў аўтар вялікай выдатнай кнігі «Запіскі дэсанціста» — Іван Залатар (Выдавецтва ЦВ ВЛКСМ «Маладая гвардыя», 1955 г., 238 стар.).

Амаль дакументальная хадканасць у перадачы пазей, добрае веданне людзей, а якіх аўтар, тады намеснік камітара па рэспубліцы, даводзілася распаўсюдзіць і ажыццявіць баявыя аперцыі. — Усе гэта перадачы старэйшых кніжнічак завершэ і аднаўленцэ чытача да ўсёго, пра што апавядае аўтар.

Гэтаму ў невялікай ступені спрыяе і тое, што І. Залатар вельмі стрымана, падчас навад да крыўднага скупа, раскавае пра сабе, стараючыся трымаць у прынтры ўвагі радавыя удзельнікі вялікай бітвы з ворагам.

Герой «Запісак» — людзі не выдуманыя. У кнізе яны дзейнічаюць пад сваімі сапраўдымі імёнамі. У пераважнай большасці гэта — партызанскія сувязныя, рэзідэнцы, паліцэйскія работнікі. А дакументальнай кнігі пельга патрабаваць, каб у ёй былі створаны мастацкія вобразы людзей. Натуралізм, што ў «Запісках дэсанціста» мы не знаходзім пэўнага памеру партыя героя, яго разгорнутай мастацкай біяграфіі, прадуманых сюжэтных ліній.

Тым не менш многія людзі, пра якіх раскавае аўтар, наогула застаюцца ў памяці дзякуючы сьмэйму гераізму, бесстрашнасці, настойлівасці ў дасягненні пастаўленай мэты. Якой сьмэй той трыба было валодаць зноў рэзідэнцыяю Лосі Чалюскай, каб сьрод белага дня з'явіцца да начальніка намесніка папярнячана б'юро і спаконья, нібы гутарка ішла пра самае значнае, скажаць: «Я прышла да вас ад штаба партызанскай брыгады Даяці Коці па чыстыя бланкі папярнячой. Яны нам вельмі патрэбны». Разлік быў закладаным, і аперцыя закончылася ўдала. Яе

поспеху спрыяла не толькі смеласць юнай партыякі, яе гатоўнасць выказаць любое заданне партызанскага камандавання, але і ўменне супрацістаяцца каварству ворага цявораў разлік, уменне не страціць прысутнасці духу ў самых складаных абставінах.

Гэта толькі адна з асобных гераічных жывіц рэзідэнцыяў. А колькі разоў іншая героіні анжодзілася на мжыжы жывіц і смерці, калі адна чыстэпаўня кроў або адно нездарэчы скажае слова маглі пагубіць справу.

У «Запісках» падрабязна раскаваецца аб гераічнай дзейнасці саўвясных партыякі Барыса Качана, Галіны Фінскай, Мікалая Капаша, Елены Мазовік, Надзі Траці і іншых. Можна толькі напавядаць, што аўтар нічога не раскавае або раскавае вельмі скупа аб таварышчэ жывіц і вучобе сваіх героіў. Такія авесткі зрабілі-б больш цікавымі іх біяграфіі і запаматгі-б глыбей зразумець вытокі іх гераічных характараў.

Кніга І. Залатара яшчэ раз свецчыць, што барацьба з ворагам была намага пажыўшай і складанай, чым гэта часам пазнаваецца ў мастацкіх творах, што формы гэтай барацьбы часта былі вельмі нечаканымі і рэзультатыўнымі.

І. Залатар даволі падрабязна апавядае аб падрыхтоўцы і ажыццяўленні аперцыі на пачынку ката беларускага народа галіцкага Куды, раскавае аб цяжкасці, якія даяліся перадаць непасрэдным выканаўцам справілівага асту ўсёнарад-най пасты.

Есць правіла, якое ў аднолькавай ступені стасуецца да твораў мастацкай і дакументальнай літаратуры. Яно патрабуе, каб аўтар, анімачы чытача з новымі гераімі, даваў ім пэўны характэрыстыкі, а не абмжываўся назвай імёнаў і прозвішчаў. І. Залатар іны раз парушае гэтае правіла. Увогуле «Запіскі дэсанціста» запісаныя жывя і цікава. Дзе-ні-дзе, праўда, аўтар да большай займаннасці карыстаецца прыёмамі дэжэктыву. Гэтага рабіць не трыба было, бо кніга і так чытаецца з цікавасцю.

К. ПАПАПАУ.

Е. А. Чарнухін, член КПСС з 1898 г. Скульптура С. Селіханова.

Зарука поспеху — патрабавальнасць

Трэцяя Усеасяная нарада маладых пісьмнічкіў, якая паяўна адбылася ў Маскве, з'явілася, перша за ўсё, акрамя свечаннем ниспынанага росту нацыянальных літаратур брацкіх народаў нашай краіны. На нараду прысутнічалі маладыя пісьмнічкі больш пачынаючы нацыянальнасцей Саюза ССР.

З перамага-ж дня паміж удзельнікамі нарады завязаліся шчырыя сямброўскія ўзаемаадносіны. Асабліва адчульным было прыжосае і хваляючае паўчэньне аднай сямі, паўчэньне дружбы і брацтва. Агульная справа, адела якой мы з'ехаліся ў сталіну Радзім, сур'ёзная запікаўдэнасць у развіцці нашай шматнацыянальнай літаратуры і шчырае імкненне кожнага ўнесці ў не спой пасьпыхым ўклад яшчэ цясней аблізілі нас.

Сярод удзельнікаў нарады былі людзі, якія імелі ўжо вядомы ўсеасяюмы чытачу, і людзі, якія яшчэ ні разу не выступалі ў друку, людзі з багатым жывіцым вопытам, былыя франтавікі, партызаны, і зусім маладыя, як аучаніца 10-га класа адной з маскоўскіх школ, 16-гадовая Ала Тарасова. Аднак для ўсіх нас нарада з'явілася вельмі пазейнай, якая дапамагла ў самым асобным: разабрацца ў сваёй яшчэ небагатай літаратурнай гаспадарцы, зразумець, куды накіроўваць творчы пошук, а таксама — што ў нашай творчасці з'яўляюцца выдатковымі, наносным, чаго трыба рашуча пазбаўляцца.

Вялікую дапамогу маладым літаратурам атрымалі ад вядомых пісьмнічкіў, якія або выступалі па пэўных пытаннях літаратурнай вучобы, даяліся сваім вопытам, або прычалі непасрэдным ўздзеі ў абмеркаванні творчасці таго ці іншага маладога аўтара. Сустрэчы, знаёмства і гутаркі з вядомымі майстрамі слова, бесспрэчна, не маглі праціці бессладна і прынеслі вялікую карысць. На гэтай нарадзе, у адрозненне ад папярэдніх, дзякуючы арганізацыі пасьпыхым абмеркаванню, дэталёва разгляда творчасць кожнага удзельніка нарады.

Як і трыба было чакаць, размова з маладымі была сур'ёзнай і строгай. Не для таго, каб усешыцца пахвавой масіцага, з'яўлялася ў сталіну за сгоі і тысячы кілометраў маладыя пісьмнічкі, а для таго, каб атрымаць істотную, канкрэтную дапамогу.

Характэр усіх разоў? Як на пленарных пасяджэннях, так і ў семінарах можна вызначыць адным словам — патрабавальнасць. Пад гэтым трыба разумець усё: і ниспынанае ўдасканаленне майстраства, і павышэнне літаратурнай тэхнікі, і штодзёнае пашырэнне свайго круглагаду, і павышэнне ідэіна-палітычнага ўзроўня, і неабходнасць як мага цясней збліжэння з жыццём і працай народа, прыкнічы ў самую гуту пазей і факту нашай рэальнасці і прымаць актыўным ўздзеі ў камуністычным будаўніцтве, і выкаленне ў сабе неперыміраасці і нивіасці да ўсёго, што перашкаджае нашаму руху наперад. Толькі такая патрабавальнасць да сябе і свайей працы — зарука поспеху на шыкай і пачэснай дарозе савецкага пісьмнічкі. Вось названыя вывады, да якога прыходзілі, яшчэ і яшчэ раз пядусоўваючы ўсё скажае на нарадзе.

НІ ГІЛЕВІЧ.

АДРАС ПАЭЗІІ

Барыс БУР'ЯН

Пазей жыць, калі яна хваляе сучаснічкіў, калі ў ёй — праўда, розум, запал, энергія. Непавторны рысы часу, увасобленія ў натхненых радках, прымушаючы нас захапляцца тым або іншым паэтам, чакаць новых сутрач з ім.

У якасці чытача абніжэнні сваіх вершаў П. Габэка абуў уніка вучонага-хіміка. На той выпадка, калі уяку засумуе над падручнікам па хіміі, паэт прапануе:

Ну што-ж, вазьміце кнігу ў руцэ
І даіце хлопчыку талды
Замест пладоў свайей навуцы,
Маёй пазей плады.

(«Пра хімію і пазей»)

Імкненне зазірнуць у будучыню, мара жыць там і жыць не сак-так, а ў «пладах пазей», — бадай, адвечнае імкненне пазей. Яно было, застаецца і, напавуна, застаецца, пакуль наогула будзе існаваць пазей. Але адрас пазей — сучаснік. І зразумела, паміліца той, хто палічыць, нібыта «Помянік» А. Пушкіна або заклаві В. Маякоўскага да таварышчэ-паэткаў прынахаліся выключна і спецыяльна для людзей будучыні. Пазей вярнута да розуму і сэрца, нават каляд-ной бузе — да сэрца і розуму чалавека. Удзячнасць патомкаў можна заслухчыць у выніку запікаўдэнай і пчырай размовы пазей аб сваім часе і аб сабе, размовы з жывымі сучаснікамі.

Больш даясці год прайшоў, як скончылася вайна. Скончылася, але не забылася: погел загінуўшых ступае ў грудзі жывых. Пазей больш чула, чым усё іншыя жанры літаратуры, успрымае гэта. Таму натуральна сустрэць у такога буйнага майстра верша, як П. Габэка, радкі і строфы, прысвечаныя памці героіў. Ён апавядае пра маці, яка ўсё яшчэ гаруе на сынах. У доме, які прыцягнуў увагу пазей, су часе рабонага дня, на поўныя дзятучыя грудзі, стаіць цішыня, —

А ў вечар, калі загамоніць
Увесь вельзарышны дом,
— Ружовым, зялёным, чырвоным,
Блакнітым і сінім агіем
Ад самага верху да долы
Гарыць ён...

Агульным прыкметам дома ўвогуле так і застаюцца прыкметамі, якім наўрад ці мецца ў паэтычным апаўдзінні. Да таго-ж аўтар яшчэ і насяліў дом не жыцымі людзьмі, а вядомымі ўраўнома: чатырыцца дваццаць кватэр, прафесар вядомы, заслужаны ўрач, інжынер, праслаўлены токар, народны артыст, паэт, дэясар. Шасць строф патраіў паэт, а чытач ні загічы, ні амацаньяна ўсё яшчэ не падрыхтаваны да таго, што складае санс вястухных строф:

... і толькі адно
Не спеціла бляскам вясёлым
На трыма паверсе акно.

І часам прыказкі каторы
Пытаецца: — Хто там жыве?
Жыве маларыскае гора,
Жыве не вясну і не дзве.

Жыве з таго часу, з якога
Да мані прышлілі не смын,
А грозна прышла да парога
Жахлівая вестка з вайны.

Будычкі суседзіна з ласкай
З той даты, ці, можа, спакон
Галубіць акно тае бляскам
Усіх сваіх тысяч акон.

Гэта і ёсць верш.

Навошта-ж было папярэдняе паведамленне аб доме, аб токарах і народных артыстах, калі дзень гаворка запыла пра «будычкі суседзіна»? Неащчаснасьце ніколі не бывае шчодрасцю, а ў пазей тым больш. Прыведзеныя строфы, уласна кажучы, і складаюць той палітычны верш, які адгаты ўхваляваць чытача.

Прысвечі хвацкі і такіх змястоўных радкі М. Лужаніна:

Спявалі пра ўсё, як працуюм думаем,
І ў тую адменную хвіліну свята
З астрыном, дагэтуль назоўным
Жанчына руку пераз стол падала.

Маўчала, як быццам звінела
Кайланамі,
Хоць збіў іх даўно невядомы баен.
Яна ўратавалася з пекла Маланага,
А нумар наступны быў маці тае...

Авора спаліў за дратамі калючымі
І сэрца не, пад якім ты ўзрос,
І спынаш вусны, і вочы відучыя,
І рукі, што выкалі столькі палос.

Напярэдняе ў лужаніном вершы былі агульным і даволі стратэгія радкі, але-ж гэтыя спыляюць увагу. Да іх прыслухоўваецца сэрца. Паэт зазірнуў у жыву чалавечую глыбіню. Калі-б ён утрымаўся на гэтай глыбіні, пазей ўзабачылася-б яшчэ адным выдатным творам. Дык не, адзiosa М. Лужаніну. быццам чытачу будзе дэсна ў пакоі, дзе «незагоены нумар» на руцэ былой паланічкі ўскалыхнуў праніжэнны пачуцці. Аўтар захацеўся ўціснуць у верш вонкава бедокарыя ве-кі, каб чытач — крэйж божа! — не абіўся з курсу, пільн па рэчліччэ тэма. З'явіліся тлумачальныя паведамленні аб тым, што «мы не зламаліся і не сагнуліся», што «сагнулі, аламаці варажы хрыбет», што цяпер «па плодных палях, на адноў-леных вуглях працываем проста ў на-

ступнае след...» Урачысты голас робыча напыханым, аўтар імкненца нас у нечым пераканаць, нешта вытлумачыць.

Гармыць у нас боль за сястру
Сняг міру лунае над маі жываі.
Сябры нашы прасіял, людзі алавыя
За дрэўка біруцца, рука за рукой.

Навошта гэта? Каб давесці вядомае, растлумачыць зразумела. Верш з глыбіні адразу ўспывае на паверхню, разбіты па асобныя кавалкі і абломкі.

Халодны разлік падводзіць паэту. Не ратуе верш нават званыя навіста мастацкіх сродкаў і так званыя паэтычныя «халод».

Вось яшчэ прыклад:

І колас падняўся, палскоўчы да вька,
І кожны пачуў, хто уважліва слухаў,
Падзяку ад жыта

Усім, хто не ведаў ні стомы,
ні вяселіцы,
Хто заўжым ў дарозе — ад зерня
да коласа,
Ад слова да песні.

Гэта — з верша М. Лужаніна «Наша жыта».

А вось іншы сюжэт: малады электрык уключыў рубільнік і ў акно глядзіць на агні-роўны, што гарыць у пабэлку.

... папер з усіх агіеў
Ен бачыць толькі даяліны,
Вунь ты
Знаёмай хаты, край сьця ая.
Там, як успыхнула святло, даяўчына
Усміхнулася і стала ля акна
І ўсё глядзіць на зяніне над плашай.

(А. Зарыцкі, «Агні»)

Чытач зразумее, аб чым яму гавораць паэты. Але застаецца абняжынам. Ён прымае да ведама гэтыя павелічэнні аб нашым жыцці, хоць гэтыя не зусім новыя. Але перахыць і ўхвалявацца прыніць у сэрца гэтыя перавананія паведамленні неспа.

Шчаслівым быў паэт, які стварае верш у такой ступені неабходным чытачу, што той не проста чытае радкі, а размаўляе вершамі — з каханай, з дзецьмі, з таварышамі па працы. І не толькі размаўляе, а сам-насам думае, бо словы, якімі можна выказаць гэтыя думы і перажыванні, даў яму паэт. Калі-ж чытач аздагадзец, што паэт спачатку перажываў, што бачыў у жыцці, а потым растлумачыць, як яму, чытачу, трыба разумець убажчае паэта, — ён застаецца абняжынам.

Есць такі не паэта вялікі, але славу ты горад Калач. Пяршае, што падкавае логіка, — горад ачытачы, такіх шмат у нашай краіне. Ён мжына змагасць супраць ворагаў, цяпер там квітнее жыцці, ну, і зразумела, над ім блякацілі, зяніне агіеў... Гэта вядома ўсім і без вершаў. Паэт павінен устрымацца ад прасталінага перакану агульнавядомага. Палінен, аде абмжываючы назву горада «Калач», піша наступнае:

Як свежы калач, увесь горад прапах
Тым пахам духмяным, мядовым.
Лез вораг на гэты прынадлівы пах.
Не знаў, што Калач наш сталёвы.

Бур'янам парос і дзядоўкам прах
Паганя чуж-чужаніцы.
Шуміць Пыяморэ
І тоне ў сьлах,
І пахне даяскою пшанінай.

Потым успамінаюцца параходы.

Ідуць параходы ў Маскву, на Растоў.
Блач не хвалі ў бераг бетоніцы,
Калач не з вьлічых у нас гарадоў—
Ен горад звычайны рабінны.

Да пазей рыфаваны перакх газетных матэрыялаў мае даволі далёкае дачыненне. Ш-ж можна ўсур'ёз думачы быццам такі здольны і працавіты паэт, як А. Зарыцкі, спадзяваецца, што сэрца чытача агукецца на верш пра горад Калач, змешчаны ў кніжцы «Залатое дно»? Вядома, не. Хутчэй за ўсё ён разлічваў на спаддзівыя адносіны чытача да тэмы верша.

У стоне замучанага мора ля магільнага кургана. Паэт успамінае, як загінуў яго сабра, як пахаваў тады салдата. А пер-пер —

Не шэрыя пустыя акрылі прасіаг,
Не шумны палы серабрышны,
— у прасторах,
Пляскоўча ў друга ў майго ў галавах
Роздольнае, святае, новае мора.

Выключна нашаму розуму адрасаваны радкі з гэлага верша:

Гудуць параходы,
Над хваляй марской
Уносіцца парус высокі, крылаты.
А долу шуміць неспыханым прыбой.
Шуміць ён пра вечную славу салдата.

Аўтар спадзяецца, быццам трагедыйна тэма нека змажаскуе халодны разлік: гаворка-ж ідзе аб смерці друга! Чытач згодны з тым, што гэта павінна хваляваць, але верш мільгануў перад вачыма і не крапуў душу.

Смерць чалавека, смерць салдата да гэтай вайны, як Вялікая Айчынная вайна, павінна выкачкі суровы і хваляючы настроі. Там толькі і з'яўляюцца вершы-помянікі, наштага «І забіты пат-леных вуглях працываем проста ў на-

Вершаваная аповесць для дзяцей

Пікавая задума вершаванай аповесці Д. Кавалева «Аб хлопчыку Янжыку з сёла Ніжня Дзеравенкі» (Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1955 г.). Аўтар задаўся мэтаю паказаць, як у самых звычайных жыццёвых абставінах, у простай працоўнай сям'і варажэнца будучы характэр маладыка героя. І ачыта адна, не менш важная мэта — дасюгна і цікава раскрыць маладыма чытачу пэўныя асновы будаўняга свету, раскаваць аб вялікіх справах людзей, у ачытаць іх жывіц і вястуць героі ў чыстай аповесці.

Добры запев адрэз-ж уводзіць у тэту будаўню, але шматгранны і малаўчымі сьвет. Сяло Ніжня Дзеравенкі з мелкаводнай ратукай, дзе з вяршыні Халоднай гары бачны і калгаснае поле, дзе Жонькава бабка вярочнае буркакі, і бэлы будынак школы, дзе працуе настайнічай яго маці, і чыгуначная стаянка, адкуль даясціца голасе баявавага паравоза, і пуровы завод, дзе працуе Жонькава дэтка, і вугальны склад, дзе вартуічым інвалід вайны—Жонькаў дзядзюка, — воець сьвет людзей і рэчэй, што абкружываць маладыка героя. Запев тэту, калі можна так скажаць, добра ўмова цікавай задачы, якую мае намер вырашыць аўтар. Аднак вырашэнне гэтай задачы ў многім не атрымалася.

На-першае, усё даясціна персанажы аповесці толькі названы, мы даявешаем аб іх крыху больш, чым скажае на ўступным раздзеле. У далейшым у аповесці з'яўляюцца і іншыя даясціны персанажы: Волга Фадзееўна—выхавальніца дзіцячых сада, стары беларускі партызан Васіль Мітрафанавіч, і ачыта нейкі Аляксандар-марак, які прысутнічае ў выгядзе фатаграфіі над Жонькавым дошкам у дзіцячым садзе. Калі меркаваць па біяграфічным звесткам, якія павядае аўтар, — усё гэта людзі цікавыя, людзі добрай душы і вялікай справы. Але ні душы, ні справы гэтых людзей не раскрытае аў-

тар. Цьмяна паказана і дзіцячэ асяроддзе. Воець, напрыклад, аб лепшым Жонькавым сябру Юрку мы даявешаем толькі, што ён бы на год маладзейшы за Янжыку і што ён «беларусіна».

Адуцэнскае жыццё характэраў пазбаў-лена аўтар магчымаеці вышыць пастаў-леную задачу. Жыццё сувязь героя з тым светам, які акрываецца яму з вяршыні Халоднай гары, таксама вельмі абмжыва-ная. Аўтар паказвае Янжыку збіваў толькі школу, дзіцячы сад ідзе яго на чыгуначны ў Мінск. Паведаванне школы і пав-дзю ў Мінск выгядзіць выпадковымі анімамі.

Паведка Жонькі з бацькамі ў Мінск ма-да-б стаць цэнтральным анімам: тут-жа так мжына ўражанняў, якія захапілі хлап-чуха! Але мы чытаем апісанне дарогі, бегаву размову пра Мінск, пра на-рэдванне цырка. Есць яшчэ сустрэча Жонькі са старым партызанам Васілём Мітрафанавічам, але пра яго мы даявешаем толькі, што ён сабра Жонькавага дзедка і што ў дзяцінстве яго авалі Васи-дэкі. Відачы, гэты персанаж існуе толькі для таго, каб Жонька спытаў у яго, ці не гуляе ён у стукатку. Паведка ў Мінск неагрэнічана ў аповесці.

Аўтар памылава ў сваім героі пасьпыхым жыцця рысы дзіцячага характэра, нягледзя на паведанне яго неагрэднасцю, своеасабытую логіку паводзі.

Аповесць напісана размоўным, свабодным вершам, які часам набліжаецца да раешніка. Такі верш паабнога апава-данія з'яўляецца законмерным, хоць ён крыху аднастайны і пажыкаты.

Матэрыял, які ляжыць у аснове аповесці, бесспрэчна, цікавы для чытача. Хал-дэска-б, каб на месца імёнаў, якія акружываюць Жоньку, сталі-б жыццёвыя людзі, каб старанна былі выбраны варажы, абая-завочныя дэталі, каб сітуацыі ўнікалі арга-нічна з усёй сутнасцю твора.

З. МАКАРЭВІЧ.

дзедка, крыху і знаёмая. Толькі дзе я яе бачыў? З ёю, канешне, ён не сварыўся-б, як з Марыяй».

Праця прышлілася бараную, размы са дна нагуналася, агледзела поле і толькі дзень заўважыла пад старою дзячкаю, што расла непалёдак ад дарогі, новенькі матышкі Варнушыца да трактара, яна старалася гаварыць тымі словамі, якія казала калісь Пятруку Марыя, каб сее-тое нагаліць хлопцу.

— А вам не вядзеша, што вы мекка ара-це? На гэтакім полі наўрад ці добрая ар-мяна парасце.

— Парасце, не дзе дзешна, — адказаў Пятрук і ўжо стаяў дэна ў кабіну, але ў гэты момант Праця, як на крыжык, уз-лечла на гэтую і сета ў кабіне поруч з трактарстам. Яна камандавала:

— Паставіце глыбей плугі!
— Не магу я. Францішкіна прабуксоў-ваюць ад вялікай нагрукі. Трактар цэлае дэна працаваў без рамонту.

— А вы паставіце, паглядзім.
Пятрук вымушаны быў падпарадкавацца. Ён сёў у кабіну, і ці то тады, што поплеч яго сядзела дзячка, Пятруковыя рукі ара-біліся як не свае. Ён як-бы ўспрымоў сёў на трактар, і Праця вымушана была дапа-магаць яму. Справаўшы, мжына адуцэньне павелічэнне нагрукі, зварыла адуцэньне і сьцяла. Праця, бачычы, што Пятрук зусім разбуўся, узлечла сама кіраваць трактар-ам, і ён пайшоў робына і плагіна. Хоць яго ведае, што было-б з Пятраком, калі-б яго павідаць яго аменіччы. Той, убажчыўшы ў кабіне дзячку, таксама крэйж сумеець. Аднак, калі Пятрук з Прасёй вылезлі з машыны, які спаконья і ўпаўнена пабэў трактар. У ягоных руках не адчуваўся хваляванна, а навадарот, спаконья і робы-вага надавалі ім сіла і спрыту.

— Дык вы як, застаецеся тут ці па-едем у Гайнава?—спытаў Пятрук у Пра-сёі.

— А чаго-ж я тут застаюся, паслядэ? Праця зірнула на новыя матышкі, які стаяў пад дзячкаю. Яна чамусьці не любі-ла матышкілаў. Але ўсё-такі зараз выра-шыла паехаць з Пятраком. Ёй падабаўся

гэты хлопчэ: падабалася янапер у ім усё, і нават та скавазанае, якая, відачы, была абумоўлена яе прысутнасцю.

— Ну, дык сядзіце, — прапанаваў Пят-рук, калі матышкі пад ім, адалася, аж ірваўся ў бег.

Праця хутчэнка ўсечыла на задняе са-дзленне, і Пятрук ірванаў

